

Јелена Јокић

ЈУ Народна и универзитетска библиотека РС, Бања Лука

УДК: 027.625:027.8

DOI: 10.7251/BSCSR1706075J

ДЈЕЧИЈА БИБЛИОТЕКА НА ВРАТИМА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Садржај: Поставља се питање како дјецу привући библиотеци и оријентисати према књизи а посебно ону дјецу која нису довољно заинтересована ни за дјечију а самим тим ни за школску библиотеку?

Дјечије библиотеке су много више од просторије у коју дјеца улазе да посуђују књиге. Библиотекари имају највећу одговорност у представљању библиотеке дјецу, јер тај први сусрет са књигом у библиотеци утиче не само на будућност односа према књизи, већ и на усвајање одређених система вриједности. Они су активни посредници између дјетета и књиге, дјелују подстицајно и васпитно на људску потребу за доживотним образовањем.

Школска библиотека по својој намјени и дјелатности разликује се од дјечије библиотеке, она је првенствено подршка остварењу васпитно – образовног процеса и помаже ученицима у савладавању наставничког програма. Треба да служи свим корисницима унутар школске заједнице. Само заједничким радом дјечијих и школских библиотека, можемо са оптимизмом очекивати резултате наше сарадње.

Циљ овог рада је побољшати сарадњу школске библиотеке и одјељења за дјецу јавних библиотека. Рад предлаже могућа рјешења и открива нове видове сарадње.

Сврха овог рада је да послужи као инспирација свим библиотекарима који раде са дјецом.

Кључне ријечи: сарадња, дјечија библиотека, школска библиотека, библиотекар.

Дјечија библиотека

Дјечије библиотеке су много више од просторије у коју дјеца долазе да посуђују књиге. Библиотеке имају утицаја на изградњу дјечије личности, дјелују подстицајно и васпитно на људску потребу за доживотним образовањем.

Основни задаци дјечије библиотеке јавних установа је да осигуравањем широког избора грађе и активности, дјечије библиотеке пружају дјецци могућност да осјете радост читања и узбуђење откривања знања и дела маште.

Децу и родитеље треба подучавати како да што боље искористе могућности које им пружа библиотека као и да развију вештине коришћења штампане и електронске грађе.¹

Улога дјечије библиотеке је да задовољава широке дјечије потребе за културом, укључујући књиге, музику, позориште, електронску обраду података.

Школска библиотека

Школска библиотека по својој намјени и дјелатности разликује се од дјечије библиотеке, она је првенствено подршка остварењу васпитно – образовног процеса у школи и помаже ученицима у савладавању наставничког програма. Треба да служи свим корисницима унутар школске заједнице.

Задатак школске библиотеке према IFLA/UNESCO Смернице за школске библиотеке је да пружа информације и сазнања који су неопходни за успешно учествовање у савременом друштву заснованом на информацијама и знању. Упознавање са могућностима рада, учења у библиотеци, омогућавање наставницима педагошко-методичку литературу. Школска библиотека омогућава ученицима да овладају вештинама за учење током читавог живота, развија њихову стваралачку машту и оспособљава их да буду одговорни грађани.²

---

¹ Јанковић, С. (2007) Активности IFLA на развој библиотека за децу и пропаганди читања. Бележница: лист Народне библиотеке Бор, број 17, година 9. Народна библиотека Бор. Стр. 39

² IFLA/UNESCO „Смернице за школске библиотеке“, Гласник НБС 1/2005, Београд, https://www.nb.rs/view_file.php?file_id=1282

Заједнички задатак школске и дјечије библиотеке је да препознају дјецу као посебну корисничку скупину за коју је потребно развијати услуге и програме, настојећи испунити потребе и интересе дјеце, и на тај начин мотивисати дјецу да их посјећују.

Први сусрет са библиотеком

Први сусрет са библиотеком треба да буде већ од малих ногу. Дјецу треба навикавати на вриједност књиге и посјете библиотеци, посјећујући је са родитељима, бакама, декама, организованим посјетама вртића, учествујући у осмишљеним радионицама.

Самим тим ће дјеца лакше завољети читање постати дугогодишњи корисници библиотеке.

Радионице које се могу радити са дјецом у најмлађем узрасту су: „*Први кораци ка књизи*“ - радионица са дјецом узраста до двије године и родитељима, затим „*Читање бајки*“ - са дјецом предшколског узраста.

Почетак школовања је и почетак сталног дружења са књигом и у том периоду посебно треба обратити пажњу да се дјеца упознају са школском библиотеком, да се у њој одржи школски час. Веома је важно сугерисати дјецу да у библиотеци траже одговоре на питања која их интересују или им задају тешкоће.

Ако се успостави сарадња школске и дјечије библиотеке у том периоду, већа је вјероватноћа да ће дјеца читати и посјећивати библиотеку и у доба адолесенције.

У доба адолесенције дјеца губе интересовање за књигу, више су заинтересована за модерну технологију, па многи и лектуру читају преко сајтова на интернету.

Библиотекар

Увођењем дјеце у чаробни свијет књиге, библиотекари имају веома сложен задатак, који изискује поред знања и

умјеће у том послу.

Библиотекар мора бити стручно оспособљен за извршавање задатака, треба да има педагошко и стручно библиотечко знање. Дјечији библиотекар морају анимирати дјецу да у библиотеку не долазе само по обавезну лектуру.

Велики проблем у сарадњи школског библиотекара и библиотекара у дјечијем одјељењу јесте у томе што у многим школама раде библиотекар а немају знање потребно за обављање стручних послова у библиотеци. У тим библиотекама послове обављају наставници, јер немају довољан број часова остварених у настави. У том случају тешко је остварити сарадњу школске и дјечије библиотеке.

За разлику од дјечије библиотеке, већина школских библиотека не одговара данашњем времену ни простору. Велики проблем представља неадекватан библиотечки простор и намјештај, недовољно опремљен, без читаонице и кутка за дјецу.

Сматрам да један од видова успјешне сарадње јесте да дјечија библиотека помогне школској библиотеци на начин да украси кутак за дјецу до десет година.

Кутак треба да буде маштовито осмишљен за дјечије потребе, пун шаренила, да одговара дјечијој психологији, да би привукао тај узраст за необавезно читање и дружење, као и израду домаћих задатака, израду паноа, читање часописа...

Библиотекар и дјеца из дјечијег одјељења радовима са радионица које се раде у дјечијој библиотеци могу увелико да допринесу украшавању кутка, доносећи разне рукотворине, украсе и слике. Нпр. С обзиром да имамо и радионицу осликавања на стаклу, можемо украсити прозоре, обојити пријемни пулт на начин занимљив дјечи. Залијепити разне витраже, прозирне фолије.

Обилазећи школске библиотеке и разговарајући са дјецом, увидјела сам да дјеца у појединим школама немају слободан приступ школској библиотеци док су још код учитеља, већ је пракса да учитељ донесе лектуру из библио-

теке и подијели дјечи у учионици. Дјеца треба да имају слободан приступ школској библиотеци и кутку за дјецу. У школску библиотеку дјеца најчешће иду само по лектуру.

Баш на том узрасту дјецу треба заинтересовати да посјећују библиотеку, јер од предшколског узраста па до трећег разреда, дјечија вјештина читања скоковито расте. У том периоду дјеца су на прагу да постану прави читачи. Школска библиотека може да буде много више од просторије са књигама.

Сарадња школске и дјечије библиотеке може да тече у више праваца:

- виртуелна мрежа школске библиотеке и дјечијих одјељења јавних библиотека ради успостављања отворене комуникације
- организовање заједничких читања и промоција писмености
- заједничке акције у виду награђивања ученика као најбољих читача
- организовање културних дешавања и дружења са писцима
- међубиблиотечка позајмица за библиотекарe, наставнике и учитеље.

С обзиром да се фонд школске библиотеке ријеђе обнавља због недостатка средстава, дјечија библиотека може да донира посебне збирке књига везане за назив школе.

Сарадња библиотекарa и учитеља је неопходна да би се постигао максимум библиотечких услуга. Учитељ није увијек у могућности да обухвати кроз методску јединицу у потпуности све нове проблеме и да их у потпуности обради са ученицима. Ту празнину допуњује библиотека, која треба да буде снабђевена литературом из разних грана науке. Због свега тога дјечије и школске библиотеке заједно са учитељима морају да његују међусобну сарадњу. Један од могућих видова сарадње јесте тај што ће дјечија библиотека

уступити простор школској библиотеци за дешавања за која они немају довољно простора.

Школски библиотекар у договору са учитељем може одржати школски дан и у простору дјечије библиотеке и на тај начин учинити наставни план и програм занимљивији.

С обзиром да дјечија библиотека посједује веома занимљиве и едукативне енциклопедије, као и многе интерактивне књиге везане за одређену тему у настави, дјеца могу проширити и допунити знања из разних подручја, помоћу књига и некњижне грађе попут аудиовизуелног материјала који се односи на одређену тему. Нпр. математика кроз забаву, природа и друштво на занимљив начин.

Дјечија библиотека ради током цијеле године, док школска библиотека не ради у вријеме распуста па би дјеца заједно са библиотекарском у дјечијој библиотеци могла да обрађују лектуру на занимљив начин, кроз квизове, глуму, израду стрипа.

Радионица “Будући библиотекари”

Библиотекари у дјечијој библиотеци могу организовати радионицу под називом „Будући библиотекари“, гдје ће дјеца на приједлог школског библиотекара присуствовати радионици и на тај начин научити и помоћи другој дјечи приликом претраживања библиотечког фонда.

Циљ радионице јесте да будући библиотекари, буду спона и веза између школске и дјечије библиотеке.

Уводни дио: Упознавањем дјеце са простором издаваонице у дјечијој библиотеци и кроз причу и шетњу обави се разговор дјецом. Да ли су већ долазили у дјечију библиотеку? Да ли посјећују школску библиотеку?

Главни дио: Објаснити како је књига набављена и шта све треба да се уради да би стигла до читаоца. Затим, испричати дјечи како се добије чланска карта, односно како се постаје члан библиотеке.

Да се књиге посуђују на петнаест дана, начин задуживања и раздуживања књиге.

Важно је истаћи да дјеца имају слободан приступ књигама. Објаснити зашто је важно чувати књигу! Упознати дјецу са распоредом књижног фонда.

Књиге означене словом М су књиге за најмлађи узраст. То су књиге, кратке приче, бајке, сликовнице, ведри стихови, сврстане су по абecedном реду.

Књиге означене словом Д су књиге за млађи узраст, дјечија књижевност. Састоји се од књига намјењених читаоцима узраста од 8 до 12 година.

Књиге означене словом О су књиге за старији узраст, омладинску књижевност. Те књиге намјењене су старијем основношколском узрасту.

Објаснити дјечи да књиге означене словом Н су књиге народне књижевности.

Научити дјецу како да пронађу нашу страницу на интернету Народна и универзитетска библиотека Републике Српске и начин како да претражују е-каталог РС. Да књигу могу пронаћи, тако што ће укуцати име аутора, наслов књиге, године издања или кључне ријечи.

Обилазећи простор читаонице у дечијој библиотеци, библиотекар упознаје дјецу са начином рада. Да могу добити помоћ библиотекара – информатора при изради тема и школских радова.

Дјечија библиотека настоји да испуни слободно вријеме дјетета кроз разне активности:

- учествовање у креативним радионицама писања,
- радионица сликања,
- радионица рукотворина, израде накита и украса и осликавање на стаклу,
- едукативне радионице за дјецу предшколског узраста,
- радионице за бебе,
- психолошке радионице за тинејџере,
- мала школа енглеског језика,

- драмска радионица и занимљива географија,
- као и изнајмљивање књига за забаву и слободно вријеме, лектира, сликовница, уџбеника, читање књига, енциклопедија, часописа и стрипова,
- дружење са писцима,
- претраживање интернета,
- играње друштвених игара,
- гледање филмова и слушање музике.
- Објаснити дјечи да су књиге сложене према одредницама међународне децималне класификације. То је начин класификовања књига из области људског знања у групе од 0 до 9.

Завршни дио: Кроз разговор и размјену мишљења са учесницима радионице покушати да им приближимо што више магични свијет књиге, као и позив библиотекара, који је главна покретачка полуга у том процесу.

Користан вид сарадње библиотека је одлазак библиотекара из дјечије библиотеке у школску библиотеку и заједно са школским библиотекарском обилазак ученика до петог разреда, презентујући им такмичење које се одржава у дјечијем одјељењу.

Овакав начин рада омогућује дјечи да на својствен начин доживе бајку, басну и пјесму.

Бајка је најомиљенија књижевна врста ученика нижих разреда основне школе.

Бајка на мој начин

Библиотекари ће дјечи прочитати једну бајку и дати им примјер како да они раде.

Нпр: *“Дјевојчица са шибицама”*. Кључне ријечи: дјевојчица, нова година, снијег, шибице, пећ, гуска, јелка, свијетла, бака, звијезде.

Ученици треба да на основу десет кључних ријечи, на маштовит начин сами саставе бајку.

Раде у тимовима по четири ученика.

Стихотека

Школски библиотекари припремају дјецу, на начин да им дају пјесме нпр. „*Ризница*“ Јован Јовановић Змај, коју за одређено вријеме треба да науче читати. Долазећи у дјечију библиотеку такмиче се са осталим учесницима у рецитовању.

Басна кроз цртеж

Послије кратког увода, библиотекари дјеци прочитају басну која је тема сусрета, нпр. „*Басне*“ Доситеј Обрадовић. Кроз разговор са дјецом откривају се најинтересантнији дјелови за илустровање. На крају, обрађујемо басну и излажу се радови.

Закључна разматрања

Из овог рада можемо закључити да школска и дјечија библиотека могу одлично да сарађују и функционишу, под условом да су спремне да прихвате тимски рад.

Важно је напоменути да ни школска ни дјечија библиотека не могу да замјене једна другу.

Заједничким циљем рада дјечијих и школских библиотека, можемо са оптимизмом очекивати резултате наше заједничке сарадње. Све ово, подстакнуто још и племенитошћу којим обилује наш позив, даје и посебну драж свим нашим садашњим и будућим акцијама и плодовима које ће оне безусловно донијети.

Примјењивањем ових, или бар неких од ових идеја допринијело би доброј сарадњи дјечијих библиотекара у циљу активног чланства у библиотеци, буђењем жеље за читањем и љубави према књизи.

Литература

1. Јанковић, Ц. (2007). Активности IFLA на развоју библиотека за децу и пропаганди читања. Бележница : лист Народне библиотеке Бор, број 17, година 9. Бор : Народна библиотека Бор. Стр. 38.
2. Касапиновић, С. (1971). Сарадња дечје библиотеке и школе. Библиотекар, година XXIII свеска 3. Београд : Друштво библиотекара Србије. Стр. 371.
3. Петровић, В. (2004). Увођење најмлађих у свет књиге и библиотеку. Глас библиотеке: часопис за библиотекарство, 11/2004. Чачак : Градска библиотека " Владислав Петковић Дис ". Стр. 51.
4. Радовић, С. (1982). Школска библиотека у настави. Горњи Милановац : Дечје новине.

CHILDREN'S LIBRARY AT THE DOOR OF SCHOOL LIBRARIES

Abstract: The main question is how to attract children into the library and make them focus on books, especially those children who are not sufficiently interested in either children's or school libraries? Children's libraries are much more than space where children come to borrow books. Librarians have a biggest responsibility to present the library to children, because that first encounter with the book in libraries affects not only the future relationship with the book but also the future system of values. They are active mediums between a child and a book, who stimulate and influence educationally human need for lifelong education. School library and its purpose and activities differ from the children's library. It is mainly the support in realization of educational and teaching process which helps students cope with school programmes. Its purpose is to serve all the users inside school community. Only with joint work of children's and school libraries, we can optimistically expect the results of our cooperation. The aim of this project is to improve the cooperation of school libraries and children's sections of public libraries. The paper suggests possible solutions and discover new forms of cooperation. The purpose of this paper is to inspire all librarians who work with children.

Key words: cooperation, children's library, school library, librarian.